

IZVEŠTAJ O REZULTATIMA ISTRAŽIVANJA AKREDITOVANIH PROVAJDERA OKO STAVOVA ZA PROCES AKREDITACIJE I VALIDACIJE

Metodologija istraživanja

Kvantitativno istraživanje: U ovom istraživanju je korišćena kvantitativna metoda gde je kao instrument korišćen upitnik.

Istraživanje je vršeno metodom slučajnog izbora ispitanika, gde su prvenstveno identifikovani stručni centri koji su akreditovani od strane NAK-a, gde je broj anketa podjednako podeljen u 11 centara, dok je izbor ispitanika vršen na taj način da su u početku ispitivani instruktori na ovim centrima dok je preostali deo anketa realizovan sa kandidatima gde je ispitan svaki drugi kandidat koji se sreo.

Istraživanje je sprovedeno u sedam opština: Priština: Don Bosko, APZK, PTK i RCSO, Prizren: RCSO, Peć: RCSO, Đakovica: COSS Gjon Nikollë Kazazi, Mitrovica: RCSO, Uroševac: RCSO i Obilić: KEK

Uzorak istraživanja je planiran za 170 ispitanika, dok je anketiranje obavljeno sa 169 ispitanika.

U istraživanju su angažovana 4 studenta kao anketari, koji su bili podvrgnuti nekoliko obuka i redovnom nadgledanju na terenu. Rad na terenu je trajao 20 dana, od 22. oktobra do 11. novembra 2013. godine. Dana 12. i 13. novembra je realizovana logička kontrola upitnika kao i kontrola kvaliteta rada anketara na terenu.

Nakon kontrole, podaci iz istraživanja su izneti u bazi podataka i obrađeni su statističkim specijalizovanim programom SPSS 20.

Demografija ispitanika:

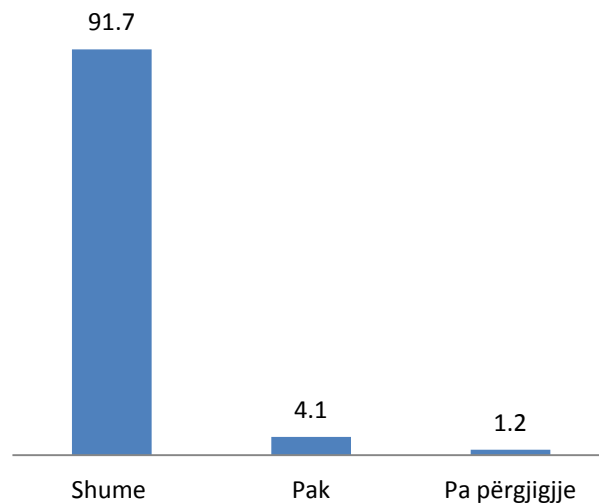
Pol – Pol obuhvaćenih ispitanika u istraživanju je 91 muškaraca (53.8 %) i 78 žena (46.2%).

Uzrast - U uzorku (170) su obuhvaćeni ispitanici stariji od 16 godina. Uzrasta od 16-24 godine su bili 27.8%, uzrasta od 25-34 godine su bili 28.4%, uzrasta od 35-44 godine su bili 20.1%, uzrasta od 45-54 godine su bili 16.6 %, i uzrasta od 55 godina i više 7.1%.

Nivo obrazovanja - Od ispitanika 2.4% su bili sa osnovnom obrazovanjem, 27.2% sa srednjom školom, 2.4% sa višom školom, sa fakultetom 35.5%, studenti 1.8%, sa naučnim zvanjima 21.9% i 8.9% su odbili da izjavljuju svoj nivo obrazovanja.

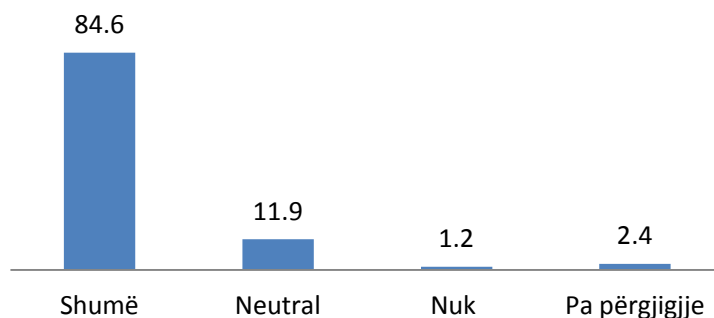
Porast osiguranja kvaliteta

- Prema obavljenom istraživanju, na pitanje: -"Koliko je poraslo osiguranje kvaliteta u vašoj instituciji: 91.7% ispitanika su odgovorili da je bilo velikog porasta osiguranja kvaliteta, gde su 3% o predstavljeni kao neutralni, dok 4.1% su mišljenja da je osiguranje kvaliteta blago povećano, a samo 1.2% njih nije odgovorilo na ovo pitanje.

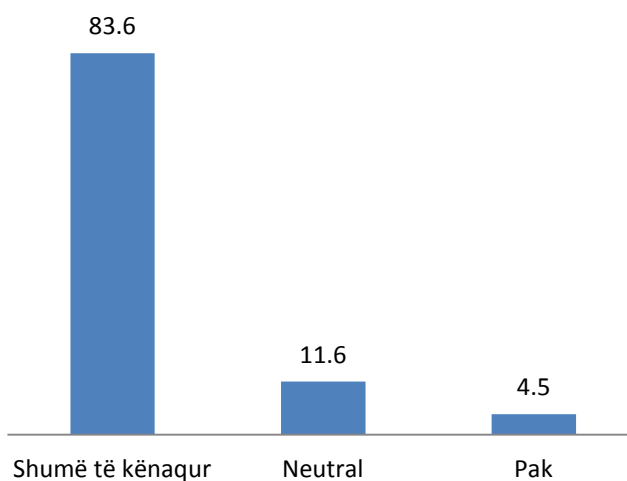

Kvalitet trenera

- Koliko ste zadovoljni sa radom/ kvalitetom nastavnika /trenera: 84.6% ispitanika su veoma zadovoljni sa radom i kvalitetom trenera, dok su 11.9% njih bili neutralni a 1.2 % ispitanika nije bilo zadovoljno i 2.4% nisu odgovorili na ovo pitanje.

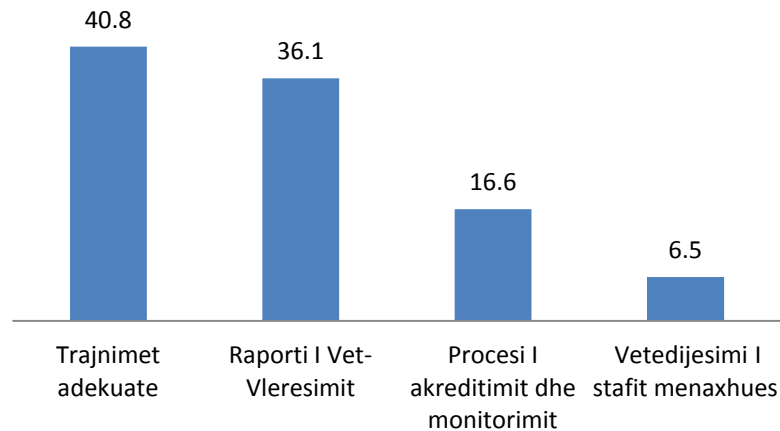
Uslovi prakse

- Što se tiče uslova prakse: 83.6% ispitanika su izjavili da su veoma zadovoljni sa uslovima koje se obezbeđuju za obavljanje prakse, dok su 11.6 % neutralni po ovom pitanju, a samo 4.5% nisu zadovoljni uslovima prakse.

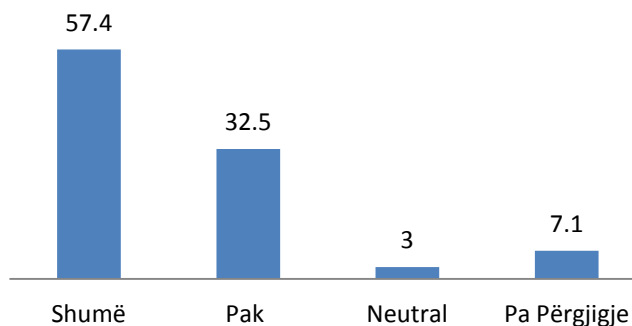

Mehanizmi koji su uticali na rast osiguranja kvaliteta

- Na pitanje koji od mehanizama su uticali na rast osiguranja kvaliteta, ispitanici su odgovorili: 40.8% adekvatne obuke, 36.1% izveštaj samoocenjivanja, 16.6% proces akreditacije i nadgledanja i 6.5% podizanje svesti upravnika.

Sprovođenje osiguranja kvaliteta od strane odgovornih institucija

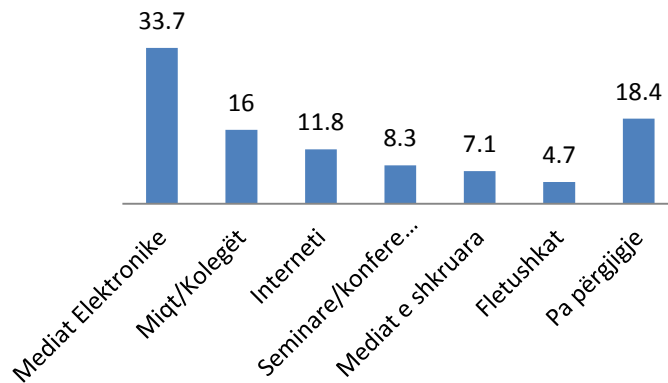

- 57.4% ispitanika znaju za sprovođenje osiguranja kvaliteta od strane institucija (NAK, MONT), 32.5% ispitanika ima malo znanja o gore navedenom pitanju, dok su samo 3% bili neutralni a 7.1 % nisu dali odgovor.

- Na pitanje kada ste čuli o Nacionalnom okviru kvalifikacija (NOK): 58.5% ispitanika su čuli o NOK-u između 2009. i 2013. godine, dok 6% od 2002. do 2008. godine i 35.5% ispitanika nisu dali informacije ili ne znaju kada su čuli za NOK.

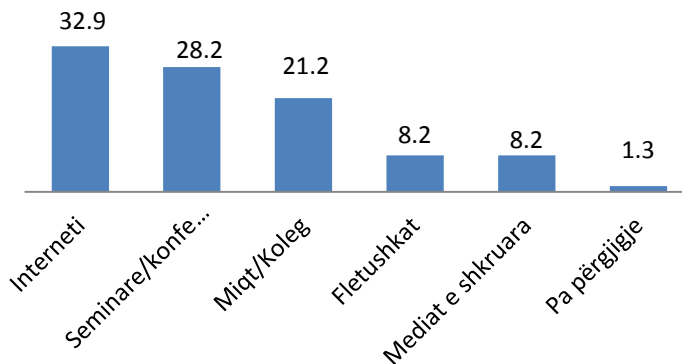
Dobijanje informacije o NOK - iz prve ruke

- O tome od koga su dobili informacije o Nacionalnom okviru kvalifikacija iz prve ruke, 33.7% ispitanika su obavješteni od strane elektronskih medija, 16% su obavješteni od strane prijatelja/kolega, 11.8% iz Interneta, 8.3% su dobili informaciju u seminarima/konferencijama, 7.1% od štampanih medija, 4.7 % od letaka i 18.4% ispitanika nisu dali odgovor.

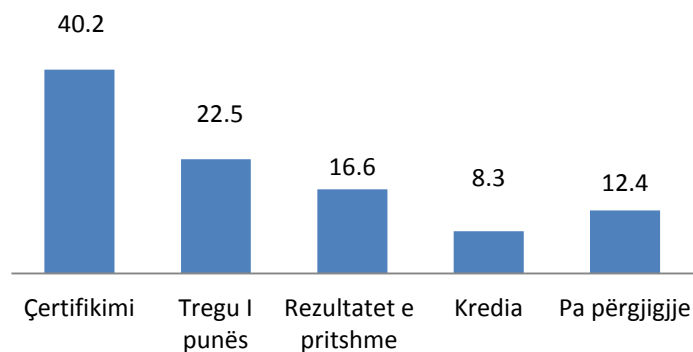

Dobijanje informacije o NOK - iz druge ruke

- Dok, na pitanje koja je bila druga ruka za dobijanje informacija o NOK-u: 32.9% od njih je reklo da su dobili od Interneta, 28.2% na seminarima/konferencijama, 21.2% od kolega/prijatelja, 8.2% od letaka, 8.2% od štampanih medija a 1.3% nisu dali odgovor. Dok, na otvoreno pitanje od strane jednog ispitanika je odgovoreno: Zavod za zapošljavanje, ministarstvo, kontakti sa NOK-om, menadžeri, sa obuka, direktno učešće i škola.

Kao cilj Nacionalnog okvira kvalifikacija

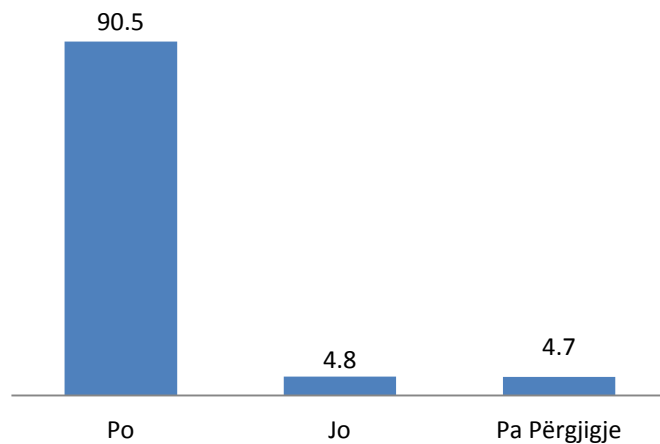

- Kao cilj nacionalnog okvira kvalifikacija, 40.2% ispitanika je odgovorilo da je: sertifikacija, 22,5% njih su rekli da je tržište rada, 16.6% su odgovorili da su očekivani rezultati , 8.3% su tvrdili da je kredit, a 12.4 % od njih nisu dali odgovor.

- Dok, na pitanje "Prema kvalifikaciji koju ste završili (ili pohađate), koji je nivo na NOK, prema vašem mišljenju. (*Napomena autora*: Tokom ovog pitanja smo naišli na veoma veliki problem, jer većina ispitanika nisu znali nivo koji su završili ili pohađaju) 38.5% nisu imali informacije kom nivou pripadaju, dok je preostali deo odgovorio, gde možete naći u datoj tabeli sl. 10.2.

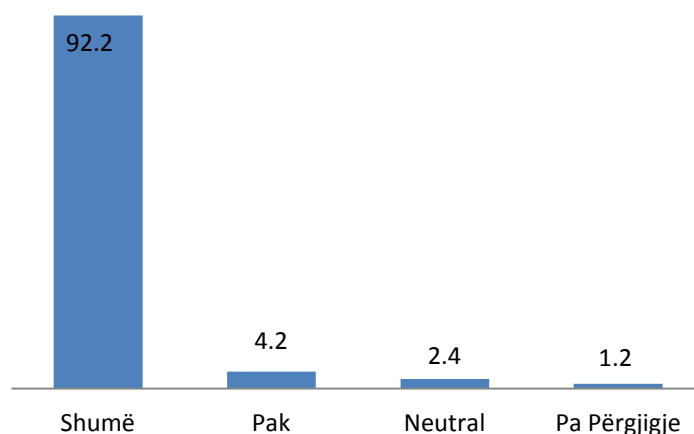
Povećanje broja kandidata

- Sa druge strane, 90.5% ispitanika, na pitanje da li je povećan broj zainteresovanih kandidata za praćenje validiranih kvalifikacija, odgovorili su da, dok samo 4.5% njih su tvrdili da nije bilo povećanja interesovanja, a 4.7% ispitanika nije uopšte odgovorilo.

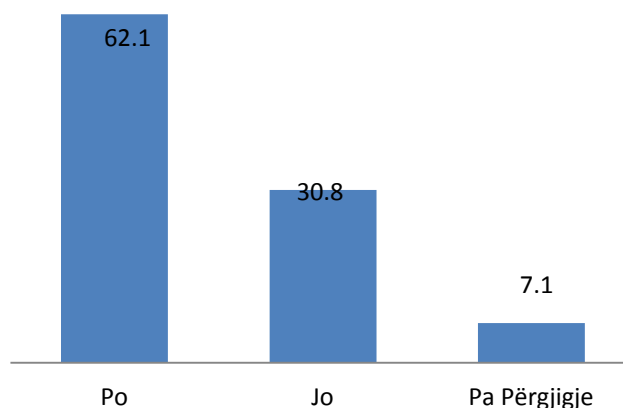

Poboljšanje nastave/učenja

- Dok, mišljenje ispitanika o tome da li je poboljšana nastava/učenje kvalifikacija, 92.2% ispitanika smatra da je mnogo napredovala, 4.2% misle da je malo napredovala, 2.4% su bili neutralni a 1.2% nemaju informacije.

O novim kriterijumima sertifikata

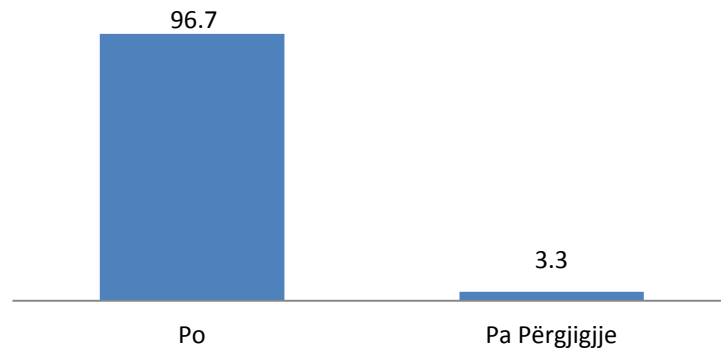

- 62.1% ispitanika su dobili informacije o novim kriterijumima za sertifikate koje se izdaju za kandidate i dodatne sertifikate iz relevantne institucije, 30.8% nisu dobili te informacije dok 7.1% nisu dali odgovor.

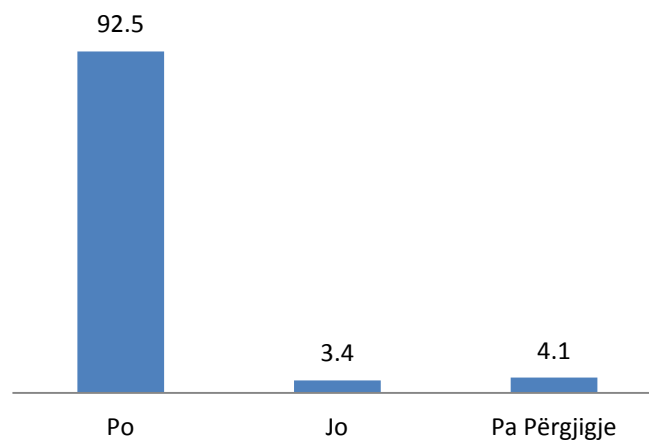

Značajnost kriterijuma: nivo, kredit, pečatiranje

- Na pitanje "Da li mislite da su važni ovi kriterijumi (jedinstveno kvalifikaciono zvanje, nivo, kredit i pečatiranje sertifikata od strane NAK-a, kao i dodatni sertifikat gde se opisuje stečene veštine i znanja iz ove kvalifikacije)", 96.7% ispitanika su rekli da je ovo veoma važno, i samo 3.3% nije dalo odgovor.

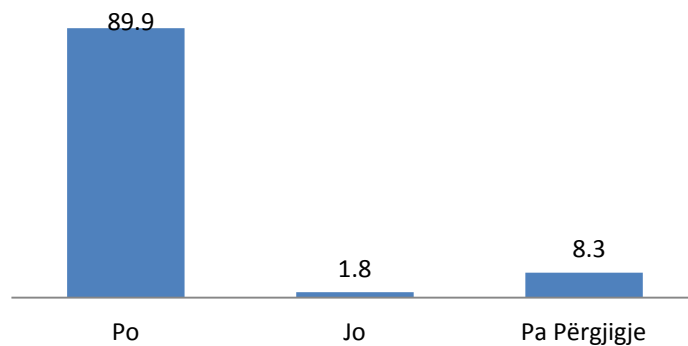
Usklađivanje sa potrebama tržišta rada

- Dok, 92.5% ispitanika je odgovorilo sa da, da stečena/obezbeđena kvalifikacija je u skladu sa zahtevima tržišta rada, 3.4% je odgovorilo sa ne, 4.1% nije uopšte odgovorilo na ovo pitanje.

Koliko je poraslo osiguranje u vašoj instituciji

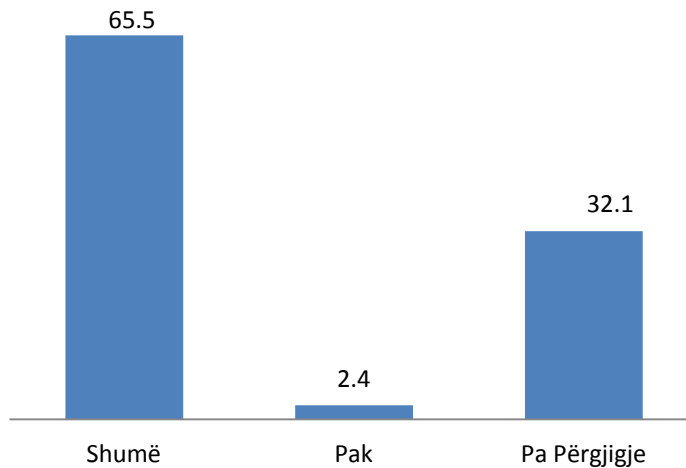

- 89.9% ispitanika smatra da stručne obuke pomažu da se nađe posao koji se nadovezuje sa profesijom, samo 1.8% su odgovorili sa ne, da obuka nije pomogla, dok 8.3% nisu dali odgovor.

O tome kako vam je stručno osposobljavanje pomoglo da nađete radno mesto vezano za njihovom profesijom, ispitanici su odgovorili ovako: za 38.5% ispitanika ova obuka im je pomogla za praktičan rad, 13% misle pomoću stručnog osposobljavanja, 9.5% kroz sertifikaciju, zaposlenost za 6.5% njih, predavanje za 1.8% kao i 29% njih ne zna kako im je pomoglo stručno osposobljavanje.

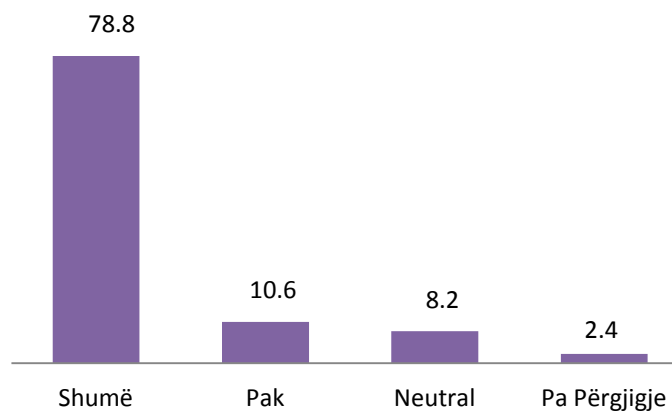

Kualifikacija trenera

- 65.5% kandidata mисле da su njihovi instruktori veoma kvalifikovani, 32.1% nije odgovorilo, dok 2.4% da nisu kvalifikovani.

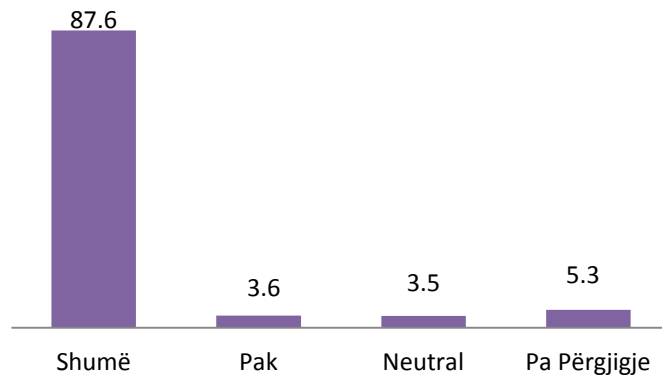
Koliko se poštuju politike za obučavanje osoblja

- Dok, 78.8% instruktora tvrde da se poštuju politike za obučavanje osoblja za neprekidni stručni razvoj, 10.6 % je navelo da se malo ili nimalo ne poštuju ova pravila, i 8.2 % su neutralni dok 2.4 % nisu dali odgovor.

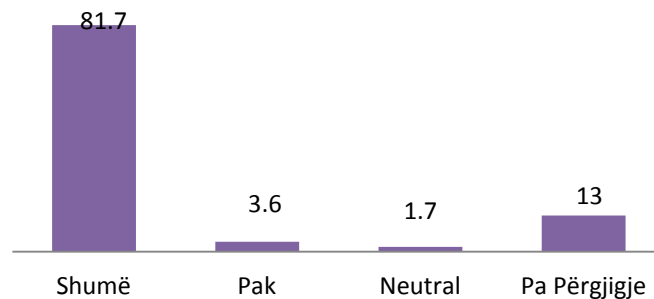

Proces akreditacije u povećanju poverljivosti

- 87.6% ispitanika smatra da je pozitivno uticao proces akreditacije u povećanju poverenja različitih institucija za obučavanje, 3.6% ima negativno mišljenje, 3.5% su bili neutralni a 5.3% nije odgovorilo.

Proces akreditacije u povećanju poverljivosti kod poslodavca

- 81.7% misle da je proces akreditacije uticao mnogo u povećanju poverenja kod poslodavca, 3.6% misle da je malo uticao, 1.7% su neutralni, a 13% nemaju saznanja, ili nisu odgovorili na ovo pitanje.

Preporuke:

Obzirom da se ovo istraživanje može smatrati da je bio jedan pilot projekat, obzirom da je oblast istraživanja i po svojoj prirodi bila nova, i po prvi put na Kosovu, realizacija ovog projekta je bila izazovna ne samo za nas kao grupa istraživača, već i za samu instituciju koja je uključena u proces validacije i akreditacije. Tokom istraživanja, odnosno tokom trajanja anketiranja bilo je i oklevanja a ponekad i nesporazuma tehničke prirode između istraživačkog tima i centara, trenera, ali sve to je takođe sastavni deo svakog istraživanja.

Ne želeći da pohvalim osoblje NAK-a, ali to je pokazalo i ovo istraživanje, da uglavnom, proces akreditacije i validacije je izuzetno dobro očekivan, ali pored toga i veoma neophodno za jednu zemlju koja upravo izlazi iz rata kao što je Kosovo.

U slučaju preporuka koje se mogu dati vašoj instituciji bi bile sledeće:

- Da se više radi na podizanju svesti o tome šta je urađeno od 2009. godine u vezi sa razvojem nacionalnog okvira. Veliki deo ispitanika su bili zbunjeni o tome u kojoj godini je krenuo sa radom nacionalni okvir kvalifikacija.
- Da se više radi na posredovanju između kandidata odgovarajućih kompanija za njihovo direktno zapošljavanje.
- Prema istraživanju izgleda da je odgovarajuća obuka mehanizam koji je imao uticaja na porast osiguranje kvaliteta, preporučuje se da se više pažnje posveti drugim mehanizmima.
- Uprkos velikom procentu od preko 50% ispitanika da su upoznati o osiguranju kvaliteta, ali ipak ostaje prostor da se radi još više, jer 32.5% njih su malo zadovoljni sa sprovođenjem osiguranja kvaliteta.
- Takođe, na pitanje da li su dobili informacije o novim kriterijumima sertifikata, preko 30,8% je odgovorilo da nemaju nikakve informacije. U ovom slučaju, ova informacija treba da se proširi preko odgovarajućih centara i instruktora.
- Što se tiče dobijanja informacija o procesu akreditacije i rada NAK-a, preko 30% ispitanika su naveli da imaju Internet kao izvor, kao i štampane medije, gde se mogu navesti portali, društvene mreže, itd. Na osnovu toga ne bi trebalo biti zanemareni ni ostali mediji, kao što su novine, časopisi, televizije, ali treba još više intenzivirati reklamiranje po portalima. Takođe, otvaranje zvanične stranice na društvenim mrežama (facebook).

- Šta je zaista cilj Nacionalnog okvira kvalifikacija, jasno se vidi da se kod ispitanika pojavljuje neznanje ili nemogućnost definisanja cilja NOK-a, obzirom da 12.4% nije odgovorilo šta je cilj ovog dokumenta.
- Međutim, organizovanje jedne fokus grupe, uključujući sve škole/centre i uključivanjem svih faktora; učenike, kandidate, profesore/ instruktore, kako bi ona nezadovoljstva, pa čak i ne-informisanje, ili bilo koji mogući nesporazum identifikovati i sklanjati. Razlog stvaranja fokus grupe je da fokus grupa bi izvukla detalje problema i teškoća sa kojima se suočavaju osoblje ili kandidati.
- Sa druge strane, ispitanici u smislu poboljšanja nastave/učenja kvalifikacija 92.2% njih smatraju da se mnogo popravilo, gotovo sa istim procentom ispitanika sa 92.5% smatraju da stečena/obezbeđena kvalifikacija je u skladu sa zahtevima tržišta rada, i da bi se to potvrdilo 90.5% su ispitanika je odgovorilo da je povećan broj kandidata / učenika koji pohađaju ovu obuku.
- Preko 75% instruktora su tvrdili da su poštovane politike za obuku osoblja, a jedna od drugih ključnih tačaka je da 87.6% ispitanika smatra da je pozitivno uticao proces akreditacije na povećanje poverenja kod različitih institucija za obuku. I sve to će neminovno dovesti do jednog rezultata gde 81.7% smatra da je dosta uticao proces akreditacije u povećanju poverenja kod poslodavca.